

KERUEN

M.O. ÁÝEZOV
ATYNDAGY ÁDEBIET
JÁNE ÓNER
INSTITYTYNYŇ

HABARSHYSY

M.O. AUEZOV INSTITUTE
OF LITERATURE AND ART

HERALD

ИНСТИТУТ ЛИТЕРАТУРЫ
И ИСКУССТВА ИМЕНИ
М.О.АУЭЗОВА

ВЕСТНИК

№3, 76-ТОМ

2022

ISSN 2078-8134

**М.О.ӘУЕЗОВ АТЫНДАҒЫ
ӘДЕБИЕТ ЖӘНЕ ӨНЕР ИНСТИТУТЫ**

КЕРУЕН

ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

2005 жылы құрылған

**№3, 76-том
2022**

ISSN 2078-8134

ИНСТИТУТ ЛИТЕРАТУРЫ И ИСКУССТВА
ИМ. М.О.АУЭЗОВА

КЕРУЕН

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

основан в 2005 году

№3, том 76
2022

ISSN 2078-8134

**M.O.AUEZOV INSTITUTE OF
LITERATURE AND ART**

KERUEN

SCIENTIFIC JOURNAL

founded in 2005

№3, 76 vol
2022

Ғылыми журнал

Ғылыми журнал 2005
жылдан бері шығады.

Құрылтайшысы және
баспагері:

М.О. Әуезов атындағы Әдебиет
және өнер институты

Редакция мен баспагер
мекен жайы:

Заңды мекен-жайы: Қазақстан,
Алматы қ. Шевченко к-сі, 28,
050010,

Нақты мекен-жайы: Қазақстан,
Алматы қ. Құрманғазы к-сі, 29,
2-қабат, 050010,

Тел.: +7 (727) 272-74-11,
+7 (727) 300-32-45.

Электрондық пошта:
keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Жылына 4 рет жарық көреді.

Журнал 2005 жылғы
24 наурызда Қазақстан
Республикасының Мәдениет,
ақпарат және спорт
министрлігі, Ақпарат және
мұрағат комитетінде тіркелген.
Тіркеу куәлігі: 2005 жылғы 24
наурыздағы №5844-Ж.

«КЕРУЕН»

№3, 76-том, 2022

Бас редактор:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Ісләмжанұлы,
филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА
корреспондент мүшесі, М.О. Әуезов атындағы
Әдебиет және өнер институтының бас директоры
(Алматы, Қазақстан)

Бас редактордың орынбасарлары:

Ғылыми редактор:

ҚАЛИЕВА Альмира Қайыртайқызы, фило-
логия ғылымдарының кандидаты, М.О. Әуезов
атындағы Әдебиет және өнер институты бас
директорының ғылым жөніндегі орынбасары
(Алматы, Қазақстан)

Жауапты редакторлар:

СҰЛТАН Ертай, PhD, М.О. Әуезов атындағы
Әдебиет және өнер институты бас директорының
орынбасары (Алматы, Қазақстан)

САРСЕНБАЕВА Жансұлу Баденқызы,
магистр, М.О.Әуезов атындағы Әдебиет және
өнер институтының ғылыми қызметкері
(Алматы, Қазақстан)

Научный журнал

Журнал издается с 2005
года.

Учредитель и издатель:

Институт литературы и
искусства
им. М.О. Ауэзова.

Адрес редакции и издателя:

Юридический адрес:
Казахстан, г. Алматы, ул.
Шевченко 28, 050010,
Фактический адрес: Казахстан,
г. Алматы, ул. Курмангазы 29,
2 этаж. 050010,
Тел.: +7 (727) 272-74-11,
+7 (727) 300-32-45.
Email: keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Выходит 4 раза в год

**Журнал зарегистрирован
24 марта 2005 года в
Комитете информации
и архивов Министерства
культуры, информации и
спорта**

Республики Казахстан.

**Свидетельство о регистрации:
24 марта 2005 г. №5844-Ж.**

«КЕРУЕН»

№3, том 76, 2022

Главный редактор:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович,
доктор филологических наук, член-корреспон-
дент НАН РК, генеральный директор Института
литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы,
Казахстан)

Заместители главного редактора:

Научный редактор:

КАЛИЕВА Альмира Кайыртаевна, кандидат
филологических наук, заместитель по науке
генерального директора Института литературы
и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан).

Ответственный редакторы:

СУЛТАН Ертай, PhD, заместитель генераль-
ного директора Института литературы и
искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан).

САРСЕНБАЕВА Жансулу Баденовна, магистр,
научный сотрудник Института литературы и
искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан).

Scientific journal

The journal has been
published
since 2005

Constitutor and publisher:

M.O. Auezov Institute of
Literature and Art

**Address of the editorial and
publishing office:**

28, Shevchenko str., Almaty,
050010, Kazakhstan

Tel.: +7 (727) 272-74-11,

+7 (727) 300-32-45.

E-mail: keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Published 4 times a year

**The journal was registered
on March 24, 2005 in the
Committee of Information and
Archives of the Ministry of
Culture, Information and Sports
of the Republic of Kazakhstan.
Registration certificate: March
24, 2005 No. 5844-Zh.**

«KERUEN»

№3, 76 vol, 2022

Editor-in-Chief:

MATYZHANOV Kenzhekhan Islamzhanovich,
Doctor of Philology, Corresponding Member of
the National Academy of Sciences of the Republic
of Kazakhstan, Director General of the Institute of
Literature and Art named after MO Auezov (Almaty,
Kazakhstan)

Deputy Editors-in-Chiefs:

Scientific editor:

KALIEVA Almira Kairtayevna, Candidate of
Philological Sciences, Deputy Director General for
Science of the M.O. Auezov Institute of Literature and
Art (Almaty, Kazakhstan)

Responsible Editors:

SULTAN Yertay, PhD, Deputy Director General
of the M.O. Auezov Institute of Literature and Art
(Almaty, Kazakhstan)

SARSENBAYEVA Zhansulu Badenovna, Master's
degree, researcher at the M.O. Auezov Institute of
Literature and Art (Almaty, Kazakhstan).

РЕДАКЦИЯЛЫҚ АЛҚА:

БАС РЕДАКТОР:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Исламжанұлы, филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бас директоры (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

СҰЛТАН Ермай, PhD, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты бас директорының орынбасары (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫНЫҢ МҮШЕЛЕРІ:

ОМАРОВ Бауыржан Жұмаханұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Қазақстан Республикасы Президентінің кеңесшісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Мүслімқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Ахмет Байұрсынұлы атындағы Тіл білімі институтының бас ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Өмірбекқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент-мүшесі, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ филология факультетінің деканы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

НЕГИМОВ Серік Нығметоллаұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, Л. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=search&authorlookup>

ТЕМІРБОЛАТ Алуа Берікбайқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ қазақ әдебиеті және әдебиет теориясы кафедрасының меңгерушісі (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

НҰРҒАЛИ Қадша Рүстембековна, филология ғылымдарының докторы, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университетінің орыс филологиясы кафедрасы меңгерушісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ОРДА Гүлжахан Жұмабердіқызы, филология ғылымдарының докторы, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бас ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

ҚАЛИЕВА Алмира Қайыртайқызы, филология ғылымдарының кандидаты, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты бас директорының ғылым жөніндегі орынбасары (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

АНАНЬЕВА Светлана Викторовна, филология ғылымдарының кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)

Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=search&authorlookup>

ҚЫДЫР Тәрәлі Еділбайұы, филология ғылымдарының кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

ШӘРІПОВА Диляра Сафарғалиқызы, өнертану кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

ОМАРОВА Ақлима Қайырденқызы, өнертану кандидаты, доцент, Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

ҚАЗТУҒАНОВА Айнұр Жасанбергенқызы, өнертану кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

ТҰРМАҒАМБЕТОВА Бақыт, өнертану кандидаты, Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің доценті (Атырау, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ЖҮНДІБАЕВА Арай Қанатияқызы, PhD, қауымдастырылған профессор, Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық Білім Академиясының Қазақ тілі, Қазақ әдебиеті, Қазақстан тарихы зертханасының меңгерушісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

ДАУТОВА Гүлназ Рахымқызы, PhD, қазақ әдебиеті және әдебиет теориясы кафедрасының оқытушысы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ РЕДАКЦИЯЛЫҚ КЕҢЕС:
БАГНО Всеволод Евгеньевич, филология ғылымдарының докторы, профессор, Ресей Ғылым академиясының корреспондент-мүшесі (Санкт-Петербург, Ресей)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

КЕНДІРБАЙ Гүлнар Турабекқызы, тарих ғылымдарының докторы, Колумбия университетінің профессоры (Нью-Йорк, АҚШ)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

СНАМОРРО Antonio Chicharro, ғылым докторы, философия және қолжазба факультетінің профессоры (Гранада, Испания) H = 2

КРАСОВСКАЯ Аксиния, филология ғылымдарының докторы, профессор, Бухарест Университеті (Бухарест, Румыния) H = 1

НИКОЛАС Мари, филология ғылымдарының докторы, профессор, Лихай Университеті (Пенсильвания, АҚШ) H = 1

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович, доктор филологических наук, член-корреспондент НАН РК, генеральный директор Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)
Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

СУЛТАН Ертай, PhD, заместитель генерального директора Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

ОМАРОВ Бауыржан Жумаханович, доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК, советник Президента Республики Казахстан (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Муслимовна, доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК, главный научный сотрудник Института языкознания имени Ахмета Байтурсынова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Омурбековна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК, декан филологического факультета КазНУ им. Аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

НЕГИМОВ Серик Ныгметоллаевич, доктор филологических наук, профессор кафедры казахской литературы Евразийского Национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=search&authorlookup>

ТЕМИРБОЛАТ Алуа Берикбаевна, доктор филологических наук, профессор, заведующая кафедрой казахской литературы и теории литературы КазНУ им. Аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

НУРГАЛИ Кадиша Рустембековна, доктор филологических наук, профессор, заведующая кафедрой русской филологии Евразийского Национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ОРДА Гульжанхан Жумабердыевна, доктор филологических наук, доцент, главный научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

КАЛИЕВА Альмира Кайыртаевна, кандидат филологических наук, заместитель по науке генерального директора Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

АНАНЬЕВА Светлана Викторовна, кандидат филологических наук, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=search&authorlookup>

КЫДЫР Торали Едилбай, кандидат филологических наук, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

ШАРИПОВА Дилара Сафаргалиевна, кандидат искусствоведения, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

ОМАРОВА Акlima Каурденовна, кандидат искусствоведения, доцент Казахской национальной консерватории имени Курмангазы (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

КАЗТУГАНОВА Айнур Жасанбергеневна, кандидат искусствоведения, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

ТУРМАГАМБЕТОВА Бахыт Жолдыбаевна, кандидат искусствоведения, музыковед, доцент кафедры музыки и искусства Атырау Университет им. Х.Досмухамедова (Атырау, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ЖУНДИБАЕВА Арай Канатиевна, PhD, ассоциированный профессор, заведующий лабораторией казахского языка, казахской литературы, истории Казахстана Национальной академии образования имени И. Алтынсарина Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

ДАУТОВА Гульназ Рахимовна, PhD, преподаватель кафедры казахской литературы и теории литературы (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

МЕЖДУНАРОДНЫЙ РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ:

БАГНО Всеволод Евгеньевич, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент Российской академии наук (Санкт-Петербург, Россия)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

КЕНДИРБАЙ Гульнар Турабековна, доктор исторических наук, профессор Колумбийского университета (Нью-Йорк, США)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

SHAMORRO Antonio Chicharro, доктор наук, профессор Гранадского университета, заведующий факультета философии и рукописи (Гранада, Испания) N = 2

КРАСОВСКАЯ Аксинья, доктор филологических наук, профессор, Бухарестский университет (Бухарест, Румыния) N = 1

НИКОЛАС Мари, доктор филологических наук, профессор, Университет Лихай (Пенсильвания, США) N = 1

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF:

MATYZZHANOV Kenzhekhan Slyamzhanovich, Doctor of Philology, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, General director of the M.O.Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

SULTAN Yertay, Ph.D., Vice-general director of M.O.Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

OMAROV Bauyrzhan Zhumakhanovich, Doctor of Philology, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, President's advisor of the Republic of Kazakhstan (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

BAZARBAYEVA Zeynep Muslimovna, Doctor of Philology, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Chief Researcher of the Akhmet Baitursynov Institute of Linguistics (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ZHOLDASBEKOVA Bayan Omirbekovna, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Dean of the Philological Faculty of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

NEGIMOV Serik Nygmetollayevich, Doctor of Philology, Professor of the Department of Kazakh Literature of L.Gumilev Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=searchauthorlookup>

TEMIRBOLAT Alua Berikbayevna, Doctor of Philology, Professor, Head of the Department of Kazakh Literature and Literary Theory of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

NURGALI Kadisha Rustembekovna, Doctor of Philological Sciences, Professor, Head of the Department of Russian Philology L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ORDA Gulzhakhan Zhumaberdyevna, Doctor of Philology, Associate Professor, Chief Researcher of the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

KALIYEVA Almira Kairtayevna, Candidate of Philological Sciences, Deputy Director General for Science of the M.O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

ANANYEVA Svetlana Viktorovna, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Leading Researcher of the M.O.Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=searchauthorlookup>

KYDYR Torali Edilbay, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Chief Researcher of the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

SHARIPOVA Dilyara Safargaliyeva, Candidate of Art History, Associate Professor, Leading Researcher at the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

OMAROVA Aklima Kairdenovna, Candidate of Art History, Associate Professor, Kurmangazy Kazakh National Conservatory (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

KAZTUGANOVA Ainur Zhasanbergenovna, Candidate of Art History, Associate Professor, Leading Researcher of the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

TURMAGAMBETOVA Bakhyt Zholdybayevna, Candidate of Art History, Senior lecturer at the Department of Music and Art of H.Dosmukhamedov Atyrau University (Atyrau, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ZHUNDIBAYEVA Arai Kanapiyevna, PhD, Associate Professor, Head of the Laboratory of the Kazakh language, Kazakh Literature, History of Kazakhstan of the I. Altynsarin National Academy of Education (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

DAUTOVA Gulnaz Rakhimovna, PhD, Lecturer, Department of Kazakh Literature and Literary Theory (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

INTERNATIONAL EDITORIAL COUNCIL:

BAGNO Vsevolod, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of the Russian Academy of Sciences (Saint Petersburg, Russia)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

KENDIRBAY Gulnar Turabekovna, Doctor of Historical Sciences, Professor of Columbia University (New York, USA)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

CHAMORRO Antonio Chicharro, Doctor of Sciences, Professor of Granada University, Head of the Faculty of Philosophy and Manuscript (Granada, Spain)
H = 2

KRASOVSKAYA Aksinia, Doctor of Philology, Professor, Bucharest University (Bucharest, Romania)
H = 1

NIKOLAS Mary, Doctor of Philology, Professor, Lehigh University (Pennsylvania, USA)
H = 1

МАЗМҰНЫ

Бас редактордың алғы сөзі.....14

Әдебиеттану

<i>Даутұлы Т., Матыжанов К.С.</i> Жаңылтпаштардың құрылымындағы ұйқастың рөлі.....	17
<i>Мәдібаева Қ.Қ.</i> Ахмет Байтұрсынұлының әдебиеттану терминдерін қалыптау ұстанымы.....	26
<i>Кажытай Б.К., Оразбек М.С.</i> Оксюморон – поэтикалық категория.....	37
<i>Әуесбаева П.Т.</i> Ауызша әңгімелердің тақырыптық-идеялық және поэтикалық сипаты.....	48
<i>Нұрдәулетова Б.И., Нұржан А.С.</i> Жерлеу орындарындағы суреттердің сакралды семантикасы (Маңғыстау аймағы мысалында).....	61
<i>Бейсенұлы Ж., Шаймерденова Қ.Қ., Мамаева Г.Б.</i> Мағжан мен Чолпан шығармашылығындағы ортақ сарындар.....	77
<i>Тұяқбаев Ғ.Ә., Тайман С.Т., Уразова А.К.</i> Мұстафа Шоқайдың эпистолярлық мұрасы.....	91
<i>Джумағалиева У.З., Демченко Л.Н., Ананьева С.В.</i> В. Михайловтың «Аспан мен жер арасындағы бір өзі...» роман-эссесі рецептивтік эстетика мән-мәтінінде.....	101
<i>Жанбершиева Ұ.Н., Оралова Г.С.</i> Сыр бойында туған аңыздардың ұлттық сананы жаңғыртудағы маңызы.....	111
<i>Ислямбекова А.К., Оздемир Н.</i> Балалар ойындарының тұлғалық даму үдерісіндегі әсері және ерекшеліктері.....	120
<i>Аубакирова Қ.Қ., Камешева Г.А., Мустафаева А.А.</i> Мәмлүктер кезіндегі әдеби ескерткіштер және «Иршәдул-мулук уәс-салатин» ескерткіші (XIII-XV ғ.).....	128
<i>Хуатбекұлы Е.</i> Балаларға арналған шығармаларда шындықты бейнелеу (Б. Әділ шығармаларының негізінде).....	137
<i>Худайбергенов Н.Д.</i> Ескен Елубаев поэзиясындағы ұлттық құндылықтар жүйесінің көркемдік ерекшеліктері.....	149
<i>Баязитов Б.Б.</i> Қазіргі қазақ поэзиясындағы психологизм.....	161
<i>Набиолла Н.</i> Таласбек Әсемқұловтың «Талтүс» романындағы фольклоризм.....	173
<i>Калижарова Ж.Т.</i> Қазақ әдебиетіндегі эпистолярлық жанрдың тарихы.....	183
<i>Сағатова Ш.Б., Юнисов Е.А.</i> Қазақ мақал-мәтелдеріндегі «ар – ұждан» концептісі.....	194
<i>Сұлтанғалиева Р.Б., Харисова Ж.Ж.</i> Әдеби шығармадағы кездейсоқ оқиғалар әлеміндегі кейіпкерлердің алеаторика мен хэппенинг ерекшеліктеріне сай бейнеленуі.....	205
<i>Карбозов Е.К., Шегебаев А.М., Қыргызбаева А.Д.</i> Қазіргі қазақ әңгімелеріндегі сакральдылық ұғым-түсініктердің көркемдік қызметі.....	216

Мәдениеттану

<i>Жұмаш А.Ы., Әбенова Ә.Е., Күлетова Ұ.А.</i> Сахна тілін оқыту әдістерінің ерекшеліктері.....	232
<i>Шарипова Д.С., Ақсақалова Ж.А.</i> Заманауи Қазақстан кескіндемесіндегі тарихи тақырыптың жаңғыруы.....	241
<i>Исламбаева З.У., Ташимова М.М.</i> Заманауи қазақ театр өнеріндегі рухани жаңғырудың көрінісі.....	249
<i>Еркебай А.С.</i> ХХІ ғасырдағы классикалық қойылымдардың сахна тіліндегі жаңашылдығы.....	262
<i>Алимкулова Ж.К., Кубеков Т.Н.</i> «Құлагер» қойылымындағы актерлердің шеберлік тәсілі және кейіпкер сомдаудың стилі.....	272
<i>Кенджақұлова А. Б., Әлжанов Ғ.М.</i> Қазіргі қазақ станокты графикасындағы фольклорлық мотивтер.....	285
<i>Әден Ж.Ш., Сансызбаева С.К.</i> Билингвизм трансмәдени коммуникация құбылысы ретінде.....	304

СОДЕРЖАНИЕ

Обращение главного редактора.....15

ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ

<i>Даутулы Т., Матыжанов К.С.</i> Роль рифм в структуре скороговорок.....	17
<i>Мадибаета К.К.</i> Принцип Ахмета Байтурсынова образования литературных терминов.....	26
<i>Кажытай Б.К., Оразбек М.С.</i> Оксюморон – поэтическая категория.....	37
<i>Ауесбаева П.Т.</i> Идеино-тематический и поэтический характер устных рассказов.....	48
<i>Нурдаулетова Б.И., Нуржан А.С.</i> Сакральная семантика изображений в захоронениях (на примере Мангистауской области).....	61
<i>Бейсенулы Ж., Шаймерденова К.К., Мамаева Г.Б.</i> Общие направления в творчестве Магжана и Чолпана.....	77
<i>Тыякбаев Г.А., Тайман С.Т., Уразова А.К.</i> Эпистолярное наследие Мустафы Шокая.....	91
<i>Джумагалиева У.З., Демченко Л.Н., Ананьева С.В.</i> Роман-эссе В. Михайлова «Один меж небом и землей...» в контексте рецептивной эстетики.....	101
<i>Жанбердиева У.Н., Оралова Г.С.</i> Роль мифов рожденных на берегу Сыра в возрождении национального сознания.....	111
<i>Ислямбекова А.К., Оздемир Н.</i> Влияние и особенности детских игр в процессе личностного развития детей.....	120
<i>Аубакирова К.К., Камишева Г.А., Мустафаева А.А.</i> Литературные памятники мамлюкского периода и письменный памятник «Иршадудль-мулук уас-салатин» (XIII-XV вв.).....	128
<i>Хуатбекұлы Е.</i> Изображение действительности в произведениях для детей (По произведениям Б. Адила).....	137
<i>Худайбергенов Н.Д.</i> Художественные особенности системы национальных ценностей в поэзии Ескена Елубаева.....	149
<i>Баязитов Б.Б.</i> Психологизм в современной казахской поэзии.....	161
<i>Набиолла Н.</i> Фольклоризм в романе Таласбека Асемкулова «Талтус».....	173
<i>Калижарова Ж.Т.</i> История эпистолярного жанра в казахской литературе.....	183
<i>Сагатов Ш.Б., Юнисов Е.А.</i> Концепт «совесть» в казахских пословицах.....	194
<i>Султангалиева Р.Б., Харисова Ж.Ж.</i> Отражение персонажей в мире случайных событий в литературном произведении в соответствии с особенностями алеаторики и хэппенинг.....	205
<i>Карбозов Е.К., Шегебаев А.М., Киргизбаева А.Д.</i> Художественная функция концептов сакральности в современных казахских рассказах.....	216

КУЛЬТУРОЛОГИЯ

<i>Жумаши А.Ы., Абеннова А.Е., Кулетова У.А.</i> Особенности методики обучения сценической речи.....	232
<i>Шаринова Д.С., Аксакалова Ж.А.</i> Модернизация исторической темы в живописи современного Казахстана.....	241
<i>Исламбаева З.У., Ташимова М.М.</i> Отражение духовной модернизации современного казахского театрального искусства.....	249
<i>Еркебай А.С.</i> Новизна сценической речи в классических постановках XXI века.....	262
<i>Алимкулова Ж.К., Кубеков Т.Н.</i> Способ работы актеров в постановке «Кулагер» и стиль исполнения персонажа.....	272
<i>Кенжакулова А.Б., Альжанов Г.М.</i> Фольклорные мотивы в современной казахской станковой графике.....	285
<i>Әден Ж.Ш., Сансызбаева С.К.</i> Двуязычие как феномен транскультурной коммуникации.....	304

CONTENT

Editor-in-chief's address.....16

LITERARY STUDIES

Dautuly T., Matyzhanov K.S. The role of rhymes in the structure of tongue twisters.....17

Madibayeva K.K. Akhmet Baitursynov's principle of formation of literary terms.....26

Kazhytay B.K., Orazbek M.S. Oxymoron – poetic category.....37

Auyesbayeva P.T. Thematic-ideological and poetic character of oral narratives.....48

Nurdauletova B.I., Nurzhan A.S. Sacred semantics of images in burial places
(on the example of Mangystau region).....61

Beisenuly Zh., Shaimerdenova K.K., Mamayeva G.B. Common trends in creative activities
of Magzhana and Cholpon.....77

Tuyakbayev G.A., Taiman S.T., Urazova A.K. Epistolary legacy of Mustafa Shokay.....91

Dzhumagalieva U.S., Demchenko L.N., Ananyeva S.V. Roman-essay by V. Mikhailov «One between
heaven and earth ...» in the context of receptive aesthetics.....101

Zhanbershiyeva U.N., Oralova G.S. The significance of the Syr land legends in modernizing the
national consciousness.....111

Islyambekova A.K., Ozdemir N. Influence and features of children's games in the process
of personal development of children.....120

Aubakirova K.K., Kamisheva G.A., Mustafayeva A.A. Literary monuments in the Mamluk
period and the manuscript "Irshadul-muluk uas-salatin" (13-15th centuries).....128

Khuatbekuly Y. Representation of reality in works for children (Based on the works of B. Adil).....137

Khudaibergenov N.D. Artistic features of the system of national values in the poetry of Yesken Yelubaev...149

Bayazitov B.B. Psychologism in modern kazakh poetry.....161

Nabiolla N. Folklorism in Talasbek Asemkulov's novel «Taltus».....173

Kalizharova Zh.T. The history of the epistolary genre in Kazakh literature.....183

Sagatova Sh.B., Yunissov Y.A. The meaning of the «conscience» concept in Kazakh proverbs.....194

Sultangaliyeva R.B., Kharisova Zh.Zh. Reflection of characters in the world of random events
in a literary work according to the features of aleatorics and happening.....205

Karbozov Y.K., Shegebayev A.M., Kyrgyzbayeva A.D. The artistic function of the concepts
of sacredness in modern Kazakh stories.....216

CULTURAL STUDIES

Zhumash A.I., Abenova A.E., Kuletova U.A. Features of the medical science of scenic speech training....232

Sharipova D.S., Axakalova Zh.A. Modernization of the historical theme in the painting
of modern Kazakhstan.....241

Islambayeva Z.U., Tauumova M.M. A reflection of the spiritual modernization of the modern Kazakh
theatrical art.....249

Yerkebay A. Novelty of stage language in classical plays of XXI century.....262

Alimkulova Zh.K., Kubekov T.N. The way the actors work in the production of "Kulager"
and the style of performance of the character.....272

Kenjakulova A.B., Alzhanov G.M. Folklore motifs in modern Kazakh easel graphics.....285

Aden Zh.Sh., Sansyzybayeva S.K. Bilingualism as a phenomenon of transcultural communication.....304

Құрметті оқырмандар, әріптестер, достар!

Сіз «Керуен» ғылыми журналының кезекті санын ашып отырсыз.

Журнал мақалалары CrossRef дерекқорында тіркеледі және әр автордың мақаласына DOI - электронды құжаттарға сілтеме жасау үшін пайдаланылатын цифрлық объект идентификаторы беріледі. Журнал «Ұлттық ғылыми-техникалық сараптама орталығы» акционерлік қоғамның (NCSTE) Қазақстандық дәйексөздер базасында (KazBC) индекстеледі. Алдағы уақыттарда авторларды Web of Science және Scopus халықаралық дәйексөздер базасына енгізілген басылымдарда қабылданған стандарттарға сәйкес жарияланымдар дайындауға бағдарлай бастаймыз. Бұған дейін аннотация мен кілт сөздердің көлеміне қойылатын талаптар реттелген.

Журналдың редакциялық алқасына қазақстандық және шетелдік жетекші ғалымдар кіреді. Журнал авторлардың жарияланымдарының ақпараттық ашықтығы мен қолжетімділігі саясатын ұстанады; мақалалар журналдың веб-сайтында үш тілде толық мәтінді қол жетімділікпен орналастырылған.

Журналдың мақсаты- гуманитарлық ғылымдар саласындағы жаңа жетістіктердің нәтижесі бойынша ақпарат беру.

Журналдың міндеттері:

Бұрын жарияланбаған және басқа журналда жариялау үшін ұсынылмаған түпнұсқа жоғары сапалы ғылыми мақалаларды қабылдау.

Авторлық құқыққа қатысты Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына және жариялау этикасы бойынша әлемдік тәжірибеде жалпы қабылданған ережелерге сүйену.

Келесі гуманитарлық ғылымдар саласындағы жаңа зерттеулерді қамту:

1. Әдебиеттану
2. Мәдениеттану

Құрметпен, «Керуен» журналының бас редакторы, филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі, М.О.Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бас директоры (Алматы, Қазақстан) МАТЫДЖАНОВ Кенжесхан Ісләмжанұлы

Уважаемые читатели, коллеги, единомышленники, друзья!

Перед вами очередной номер научного журнала «**Керуен**».

Статьи журнала регистрируются в БД CrossRef и к каждой авторской статье обязательно присваивается DOI – цифровой идентификатор объекта, который используется для обеспечения цитирования, ссылки и выхода на электронные документы. Журнал индексируется Казахстанской базой цитирования (КазБЦ) АО «Национальный центр государственной научно-технической экспертизы» (НЦГНТЭ). Постепенно мы начинаем ориентировать авторов на подготовку публикаций по стандартам, принятым в изданиях, входящих в международные базы цитирований Web of Science и Scopus. Ранее уже были скорректированы требования к объему аннотации и ключевым словам.

В составе редакционной коллегии журнала представлены ведущие казахстанские и зарубежные ученые. Журнал следует политике информационной открытости и доступности публикаций авторов, статьи размещаются на сайте журнала на трех языках в полнотекстовом доступе.

Целью журнала является распространение научной информации и привлечение новых авторов. Журнал инициирует дискуссии по результатам новых достижений в области гуманитарных наук.

Задачи журнала:

Принимать оригинальные высококачественные научные статьи, ранее не опубликованные и не представленные для публикации в другом журнале.

Опирается на требования законодательства Республики Казахстан в отношении авторского права и общепринятые в мировой практике положения по публикационной этике.

Ориентироваться на охват публикаций по следующим специальностям в области гуманитарных наук.

1. Литературоведение
2. Культурология

С уважением и надеждой на сотрудничество, главный редактор «Керуен», доктор филологических наук, член-корреспондент НАН РК, генеральный директор Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович.

Dear readers, colleagues, associates, friends!

Here is the next issue of the scientific journal "Keruen".

Journal articles are registered in the CrossRef database and a DOI is necessarily assigned to each author's article - a digital object identifier that is used to provide citation, reference and output to electronic documents. The journal is indexed by the Kazakhstan Citation Database (KazCD) of the National Center for State Scientific and Technical Expertise JSC (NCSTE). Gradually, we begin to orient the authors to the preparation of publications according to the standards adopted in the editions included in the international citation databases Web of Science and Scopus. Previously, the requirements for the volume of the annotation and keywords have already been adjusted.

The editorial board of the journal includes leading Kazakhstani and foreign scientists. The journal follows the policy of information openness and accessibility of authors' publications; articles are posted on the journal's website in three languages in full-text access.

The purpose of the journal is to disseminate scientific information and attract new authors. The journal initiates discussions on the outcome of new advances in the humanities.

The tasks of the journal:

Accept original high quality scientific articles that have not been previously published or submitted for publication in another journal.

Rely on the requirements of the legislation of the Republic of Kazakhstan in relation to copyright and generally accepted in world practice provisions on publication ethics.

Focus on the coverage of publications in the following specialties: humanitarian sciences

1. Literary studies
2. Cultural studies

With respect and hope for cooperation, Editor-in-chief of "Keruen", Doctor of Philology, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, General Director of the M.O. Auezov Institute of Literature and Art MATYZHANOV Kenzhekhan Slyamzhanovich.

Шаринова Д.С., Ақсақалова Ж.А.

М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты.

Алматы, Қазақстан

E-mail: dilyarazam@mail.ru, nurbinur_86@mail.ru

ORCID: 0000-0002-8432-7339, ORCID: 0000-0001-73740366

ЗАМАНАУИ ҚАЗАҚСТАН КЕСКІНДЕМЕСІНДЕГІ ТАРИХИ ТАҚЫРЫПТЫҢ ЖАҢҒЫРУЫ

Аңдатпа. Автордың мақаласы қазіргі таңдағы Қазақстан кескіндемесіндегі тарихи тақырыптардың қайта жаңғыруна арналған. Қазақстан кескіндемесіндегі алғашқы кезден-ақ қазақ жұртының жүріп өткен жолы берілген көріністер өткенді қабылдауға жақын болды. Осылайша тұрмыстық шешімде көрініс тапқан тарихи жанр кенепте ұлттық нақыштарды, тыныштық күйіндегі лирикалық көңіл күйді өзара үйлескен жағымды түстермен шешіп отырды. Майлы бояумен көрініс алған шығармалар өткен дәуірлерден қалған естеліктердің жиынтығы секілді әсер қалдырады. Тұрмыстық көрініспен астасқан тарихи көріністер көрушіге өткен ғасырлардан қалған сағымдай көрінуінің де себебі осыдан. Мұндай көңіл-күйдегі шығармалардың көпшілігі шынайы тарихи болмыстан, деректен тыс көрерменді көңілдегі естеліктер түпкірінде жатқан көшпенділер әлеміне қарай жетелейді.

Қазақ халқының көшпелі мәдениетінің дәстүрлі әлеміне деген қызығушылық өткеннің жарқын бейнесін, кең байтақ өлкеміздің, бүкіл өмір тіршілігінің қайнар көзін жадымызда сақтау ниетінен туындады. Суретшілер туындылары халқымыздың өткен өмір-тіршілігін, тұрмыс-салтын көруші қауымға кеңінен жетізуге мүмкіндік беруде.

Тарих халқымыздың өткен тұрмыс-тіршілігінен, елдің ауыртпалығы мол қиын-қыстау күндерінен, мемлекеттің жай-күйінен хабар беріп, ұлтымыздың ұмытылуға айналған асыл мұраларын келешек ұрпаққа жеткізетін басты құрал болып табылады. Бүгінде бейнелеу өнеріндегі мәдени жад ұғымы да осы тарихи кезеңдерді көркем бейнеде көз алдымызға әкеліп, өткенімізді қайта жандандыруға себепші болған, көмекші құралдардың бірі болып отыр. Сол себепті де, Қазақстан өнері дамуының қазіргі кезеңінде мәдени сәйкестік, ұлттық құндылықты сақтау мәселесі басты орында тұр.

Кілт сөздер: суретші, бейнелеу өнері, кескіндеме, тарихи жанр, ұлттық нақыш, рухани жаңғыру, ұлттық бірегейлік.

Кіріспе. Бүгінгі таңда тарихи жанр Қазақстан бейнелеу өнеріндегі тарихи санамызды жаңғыртуда аса қажеттілік тудырған бағыттардың біріне айналып отыр. Егемендігімізді аңсаған қайғы-қасіретпен, қиыншылыққа толы кезеңдер қылқалам шеберлерінің басты зерттеу тақырыптарына айналды. Суретшілер кенепте тарихи оқиғаларды суреттей отырып, түстік үйлесімдер көмегімен күрделі композицияларды ұтымды шешуге тырысты. Тарихи көріністерге негізделген туындылары өткенімізге деген қызығушылықты оята отырып, рухани маңыздылығы мен құндылығын қайта жаңғыртуды көздеді.

Тәуелсіздік жылдарындағы Қазақстан кескіндемесінің негізгі даму тенденциялары дәстүрлі кескіндеменің түрлі жанрларының өзара байланысынан туындады. Егемендік алған тұста ұлттық сәйкестік мәселелері дәстүрлі кескіндеменің бұрынғы көркемдік құндылығымен бірге қарқынды түрде дамыды. Заманауи өнердің қалыптасуында анық байқалған бұл бағыт жанрлардың баяндалуы мен сипатталуы

негізінде қанатын кеңінен жайды. Осы кезеңдер де дәстүрлі өнерде жанрлық кескіндемеге бой алдыру жаппай көрініс алды. Бұл жағдайға көршілес елдердің үстемдігінен босап, азаттыққа қол жеткізген халық санасындағы ұлттық нақышты, ерекшелікті, ұлттық идеяны аңсаған бірқатар шығармашыл топтың ішкі рухани қажеттіліктері жетелеп келген еді. Кеңес үкіметінің түрлі құйтырқы саясатынан босап, өз тарихындағы кемеңгер ата-бабаларының есімдерін кеңінен танытуға мүмкіндік алды. Көненің көзі болып қалған салт-дәстүрлер мен әдет-ғұрыптарды бүгінгі ұрпаққа таныстыру мен жеткізу мақсатын ұстанған заманауи кескіндеме дәстүрлі, ұлттық нақышта көркем түрде көрініс тапты.

Өнер мен шығармашылықтағы көркемдік ағымдардың сан түрлілігіне қарамастан ізденістер көкжиегін зерделеуге мүмкіндік береді. Қазіргі бейнелеу өнеріндегі бұл көзқарас оның бүгінгі мәдени маңызын анықтауға жағдай жасайды. Белгілі өнертанушы ғалым Р.Ә. Ергалиева 90-жылдардағы бейнелеу өнерін «ұлттық бастауларымызға қайта оралу кезеңі» деп атап кеткен болатын. Сонымен қатар өнертанушы өз зерттеулерінде көркем туындылардың философиялық мәнінің тереңдігіне баса назар аударады (Ергалиева, 2002:110).

Қазіргі таңда өзекті болып табылатын, ұлттық бірегейлікпен, тарихи негізбен байланысты Қазақстан бейнелеу өнеріндегі бұл үрдіс ұлттық мұраларды кескіндемеде қайта жаңғырту үшін тарихи тыныста қарқынды дамыды. Бейнелеу өнері жайлы деректерді зерттеу барысында Қазақстанның тәуелсіздік жылдарындағы тарихи кескіндемесі екі түрлі сипатта көрініс тапқан анықтадық. Біріншісі портрет жанрында кең қолданысқа ие болып, суретшілер өз шығармаларында тарихта есімі белгілі қоғам қайраткерлерінің келбеттерін жиі бейнелей бастаса, келесі сипаттағы шығармаларда тарихи оқиғалар бейнеленген. Бұл монументті туындыларды сомдаушыларға қазақ басынан кешкен қанды қақтығыстарды қайта жандандырып, рухани тұрғыдан жаңғыртуға тырысқан, жаңашыл біліммен сусындаған шығармашыл топ өкілдері жатады.

Аталып отырған бұл топтардан өзге бейнелеу өнерінде этнографизм мен декоративизм тәсілін шығармашылықтарына арқау еткен кескіндемешілер де болды. Олардың еңбектерінде қазақы нақыштағы киім үлгісіндегі кейіпкерлер мен дәстүрлі-тұрмыс салт көріністері лирикалық, поэтикалық көңіл күйді ұсынады. Композиция құруда қарқынды қозғалыс пен әрекеттен бас тартып, статикалық баяу көріністерге қарай қызығушылық танытқандарын байқаймыз. Осының салдарынан кейбір туындыларда рухани жағыруды жарнамалау сынды баяндауларға жол беріліп, шығармалар өткенге деген ностальгиялық сипатқа ие болды.

Әдістер. Қарастырылып отырған мәселені жете зерттеп-зерделеп, тиісті байлам-байыптамалар жасау үшін салыстырмалы-салғастырмалы және тарихи-типологиялық әдіс-тәсілдер қолданылды.

Нәтижелер мен талдау. Мемлекет бағдарламасы негізінде тарихи қаһармандар бейнесін қайта жаңғыртып, көпшілікке насихаттауда тарихи жанрдың, оның ішінде тарихи-портрет жанрының орны ерекше. Суретшілер мен мүсіншілердің көркем туындыларының негізгі кейіпкерлерінің бірі – қазақтың би-шешендері болды. Олардың есімдері тек әдебиет, тарих салаларында ғана емес, сонымен қатар бей-

нелеу өнерінде де кеңінен көрініс тапты. 2000 жылдардан бастап қазақ кескіндемесінде билердің бейнесі негізінен портреттік және тарихи оқиғаларға құрылған ірі композициялық шығармаларда көптеп көрініс берді. Алғашқылардың бірі болып, суретші Т. Тоғысбаев пен А. Дүзелханов, қазақ сотының символына айналған бабаларымыздың портреттік келбетін кенеп бетіне түсірген болатын.

Билер сынды қазақтың басты хандары мен ер-жүрек батырларының бейнесі де тәуелсіздіктен кейінгі жылдары көптеп кенеп бетінен көріне бастады. Кенесары мен Жәнібек, Абылай хан, Әбілхайыр хан, сонымен қатар Махамбет, Райымбек, Қабанбай, Наурызбай сынды көптеген батырлар, Абай мен Шәкәрім, Жамбыл мен Дина, Мұқағали сынды ұлы тұлғалар бейнесі кенеп беттерінен орын алды.

2000 жылдардан бастап портреттермен қатар, тұрмыстық сипатта шешілген, өткен тарихи көріністегі көлемді композициялар қатары көбейе бастады. Тарихи кескіндемелердің көбейюіне елбасы жолдаған «Қазақстан – 2030» стратегиясы, «Рухани жаңғыру», «Мәңгілік Ел» сынды мемлекеттік бағдарламалары негіз болды.

Жиырмамыншы ғасырлардағы әлемде болып жатқан соғыстар, әр түрлі көтерілістер, экономикалық дағдарыстар, әр түрлі атомдық жарылыстар, табиғи апаттар қоғамымызға көптеген өзгерістер енгізді. Бейнелеу өнеріндегі бұл көріністер тарихи тақырып аясында көрініс тапты. Заманауи кескіндемедегі батальдық жанр тарих беттеріне жаңа талантты да өнерлі жас суретшілердің есімдерін енгізді. Мысалы Д. Қастеев, М. Нұрғожин, Ә. Жақыпбек, Б. Мырзахметов, Н. Қилыбаев, А. Назарқұл, Т. Тілеужанов, Қ. Омархан, Е. Ким, Д. Макин, М. Нұрғожин, Ә. Жақыпбек, Н. Әлібек, Д. Үсенбаев, А. Нұрғожаев, Е. Болатхан және тағы да басқа көптеген қылқалам шеберлерінің кескіндемелік шығармаларын ерекше атап өтуге болады.

Қазір көптеген отандық суретшілер Қазақстан тарихындағы ұлт-азаттық қозғалыс идеясының, хандардың, мемлекеттілік идеясының өкілдері ретіндегі тарихи кейіпкерлердің бейнелеріне жүгінеді. Қазіргі уақытта идеологиялық жағдайдың өзгеруіне байланысты халықтың даңқты өткені тарихи әділеттілікті қалпына келтіруді талап етеді. Жоғарыда айтылғандай, қазақ тарихының түрлі эпизодтары авторларының көпшілігінің түсіндіруінде драмалық интерпретациялардың басым болуы немесе оның неғұрлым көп таңдалуы көңіл көншітпейді (Культурная парадигма «Мәңгілік Ел» и глобализация искусства Казахстана, 2020: 364).

Монументалист кескіндемеші Аманат Назарқұл тарихи тақырыпта біраз еңбектер жасаған ірі суретшілердің бірі. Бала күнінен суретшілікті армандап, өнерді өмірінің мәніне айналдырған қылқалам шебері өз шығармашылығына «нағыз суреткер болу үшін адамның ішкі әлемі өте мықты болуы керек» деген ұстанымды алдыға тартады. А. Назарқұлдың «Скифтер – Кентаврлар» (1997), «Бабалар рухы» (1998), «Үш грация» (1999), «Томирис» (1999), «Азия Бибі» (2000), «Түнгі жолаушы» (2000), «Аралды аңсау» (2000), «Қорқыттың үш бұлағы» (2000) «Қасиетті билер елі» (2011), «Астана – жастар мен білім қаласы» (2011) атты шығармалары көпшілікке танымал. А. Назарқұлдың шығармалары өткен замандағы қазақ тарихының жинақталған келбетін келешек ұрпаққа дәріптейтін үлкен тақырып.

Қазіргі таңдағы тарихи тақырыпта қылқаламын кеңінен сермеген, өзіндік қолтаңбасы қалыптасып үлгерген, талантты суретшілердің бірі Құмар Омархан.

Суретшінің тарихи жанрада орындалған туындыларының тақырып аясы өте ауқымды. Өз шығармаларында көрерменді түрлі қазірге дейін толық ашылмаған түрлі тарихи оқиғалармен таныстыруға тырысады. Оның «Батыр бабалар» атты композициясы қазақ тарихындағы белгілі тарихи кезең «Аңырақай шайқасына» арналған. Суретші кенеп бетінде қазақтың ұлы батырларының ұрыс алаңындағы бейнелерін суреттейді. Суретші бар жан тәнімен жауға шапқан батырлар мен аттардың іс-қимылдарын, отты жанарларын, бойларындағы күш-қайраттарын өте әсерлі жеткізген.

Қазақстанның қазіргі бейнелеу өнеріндегі ең шығармашыл әрі белсенді жас суретшілердің бірі – Алмас Нұрғожаев. Суретшінің шығармашылығы оның ішкі әлемі мен эмоционалды тәжірибесінің көрінісі болып табылады. Оның туындылары күрделі бұрыштары мен динамикасы бар экспрессивті композициялар. Қылқалам шеберіне табиғатты жалпылау және монументализациялау тән. Суретшінің жеке шығармашылық қолтаңбасына сыртқы сюжеттік көріністі ғана емес, сонымен бірге жасырын ішкі мазмұн мен мағынаны да жеткізу тән. Жалпы суретші шығармашылығына айқындайтын бір қасиет кейіпкерлердің үнемі қозғалыста көрініс тауып, экспрессияға толы бейнеленуінде. Шығармашылығының басты тақырыбы – адам мен оның өмір жолында кездесетін кедергілері, өз-өзімен күресі.

Суретшілердің халқымыздың тағдырындағы өткен өмір жолдарын келешекке ұрпаққа қайта бағыттау үшін көне аңыз-әңгімелерге, дастан-жырларға, ата-бабалар мұрасына, адам мен табиғаттың арасындағы өзара үздіксіз байланыстағы дүниетанымдық ұғымдарға терең сүйене отырып бейнеленген, тарихи тақырыптағы кескіндемелері көрушіні эмоционалдық еркіндікті білдіретін шығармашылық ізденістерімен аса қызығушылық тудыруда. Кескіндеме шеберлері тарихи оқиғаларды тұрмыстық көріністермен өзара байланыстыру арқылы мотивтер мен символдар тіліне назар аударып, оларды стилистикалық жағынан түрлендіре түседі. Рухани және философиялық тереңдікті қазіргі қоғамның адамгершілік-этикалық мәселелерімен суреттейтін туындыларда баршылық. Мұндай көркем туындылардың стилистикасы мен мазмұны заманауи кескіндеме өнерінің айтары әлі де мол екендігін меңзейді.

Тарихи тақырыпқа құрылған «қазақ хандығының» қалыптасу кезеңін суретшілер батырлардың ерліктерінің ұлылығын паш ету арқылы жеткізуге тырысады. Бұл қазіргі заманғы кескіндемедегі тарихи тақырыпты жауға қарсы шапқан жан-кешті шабуылдары негізінде түсіндіруде баса назар аударады. Кескіндемеде белең алған бұл үдерісті өнертанушы Қ.С. Оразқұлова былайша түсіндіріледі: «Ұлттық діл мен дүниетанымдағы батырлық культі сан ғасырлар бойы жалғасын тауып, ұжымдық бейсанада дәйекті түрде орныққандықтан, ол да – дәстүрлі өнердегі тұрақты белгілерге айналған. Сондай-ақ, ол кол өнер-де, музыка мен әдебиетте, мүсін өнері мен сәулет өнерінде де бейнеленетін ұлттық тұрақты образдар қалпынан бүгінгі күнге дейін айнымай келеді және болашақта да солай бола бермек» (С. Оразқұлова, 2014: 86).

Соңғы жылдары қазақ кескіндемесіндегі осындай тарихи қаһармандар мен олардың ерліктері жайлы жаңа туындылар қатары көбейюде. Кенеп бетінде тарих беттерінде ұмыт қалған көптеген батырлар мен тарихи тұлғалардың бет-бейнесін

көру және оны жеткізуде тарихты сақтаудың бір құралы болып келеді. Жалпы бейнелеу өнерінде тарихи тақырыптың кең етек жаюына «ұлттық идея» түсінігінің атқарар рөлі зор.

«Анығында, ұлттық идея дегеніміз – тарихтың жоғалтқанын бүгіннен іздеу, бүгінгінің талабын тарихта кеткен қателіктерден арыла отырып қанағаттандыру, келешекке халық тарихының философиясы арқылы үңілу» (Смайлов, 2016) – деп түсіндіреді жазушы Алдан Смайлов.

Ал енді осы түсініктің астарын қазіргі қазақ суретшілерінің шығармашылығынан қарастыратын болсақ, көркем туындылардағы «кез келген тарихи танымдық, ұлттық нақыштық бейнелердің барлығы да, тұтастай алғанда, ұлттық идеяны орнықтыру мен қайта туғызудың рухани негізгі көздерінің бірі болып табылады» екен (Оразқұлова, 2014: 88).

Қорытынды. Сонымен қорыта келгенде, жер бетінде өмір кешкен сан мыңдаған ұлттар мен ұлыстар тәрізді қазақ халқының да өзіне тән қалыптасу тарихы бар екендігі аян. Ешбір тайпа, халық және ұлт тарихсыз болмайды десек, олардың дербес ұлт болып қалыптасу үшін түрлі тарихи кезеңдерді басынан өткізетіні тағы бар. Бабаларымыздың білектің күші, найзаның ұшымен қасық қаны қалғанша ұлан-байтақ жерімізді ғасырлар бойы жауына бермей қорғауының басты себебі де сол. Ежелден қазіргі уақытқа дейін қазақ ұлтының басынан кешкен азабы мен қиындығының, қайғысы мен көрген зәбіріннің аз болмағандығы тарих парақтарынан белгілі.

Сол себепті де тарих халқымыздың өткен тұрмыс-тіршілігінен, елдің ауыртпалығы мол қиын-қыстау күндерінен, мемлекеттің жай-күйінен хабар беріп, ұлтымыздың ұмытылуға айналған асыл мұраларын келешек ұрпаққа жеткізетін басты құрал болып табылады. Бүгінде бейнелеу өнеріндегі мәдени жад ұғымы да осы тарихи кезеңдерді көркем бейнеде көз алдымызға әкеліп, өткенімізді қайта жандандыруға себепші болған, көмекші құралдардың бірі болып отыр. «Тарихи жанрды зерделеу үшін Қазақстанның қазіргі бейнелеу өнеріндегі ұлт мұрасын бейнелеу арқылы шешілетін мәдени жады маңызды мәселе болып табылады. Қазіргі мен өткен арасындағы сабақтастықты көрсету еліміздің азаматтарының өзін-өзі сәйкестендіруіне, жаһандық әлемдегі өз орнын түсінуіне және ұлттық сананың өсу перспективасына жағдай жасайды» (Шарипова, 2021:30)

Қазақстан тарихындағы жаһандық азаматтық көтерілістер мен Ұлы Отан соғысы тақырыбы, терең ұлттық рухани нәрмен әрленген, тарихи туындылардың негізіне айналды. «Қазақстан кескіндемесіндегі тарихи жанр тұрмыстық жанрмен тығыз байланысты және олардың салаларының шекарасы қай жерде өтетінін кейде анықтау қиын. Қазіргі заманғы өнерде этнографиялық тақырыпқа, дәстүрлі өмір көріністерінің тұрмыс-тіршілігіне баса назар аудару себебінен, шын мәнінде, тарихи өткенге еніп, суретшілердің өткен қазақ өмірінің сұлулығын, оның тәртібі, салт-дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарын қайта жаңғырту әрекеті болып табылады. Қазіргі отандық кескіндеменің барлық жанрларына еніп, өткенге деген ностальгия қазіргі сәтке назар аудармаудың диагностикалық белгісі болды (Ергалиева, 2020).

Тарихи санамызда қалған негізгі оқиғалардың бірі ашаршылық кезеңдері. Осы қазақ бейнелеу өнеріндегі ашаршылық тақырыбына өнертанушы Шарипо-

ва Д.С. тереңінен зерттеуде. Оның өзге де өнертанушы ғалымдармен бірге отырып жариялаған мақаласына сүйенетін болсақ «Ұлттық тақырыптағы ашаршылық құрбандарына арналған ескерткіштер экстатикалық қайғылы оқиғаларға толы, өткен уақытты сипаттайтын «ыстық» жады деп сипаттауға болады, ал бұл өз кезегінде тарихи баяндауға жол береді» екен (Шарипова, Кенджакулова, Кобжанова, Оразқұлова, Кенджебаева, 2020:6)

Тарихи жанрдағы туындылар адам өмірінің өткенін бейнелейтін көркем бейнелер мен оқиғаларға толы «жадыны» қамтитын рухани құндылықтардың тасмалдаушысы. Суретшілердің соцреалистік реализм кезеңіндегі өмір салтынан көрініс беретін туындыларын зерттеу дәстүрлі өнердің негізін және қазіргі мәдени мұраның рухани құндылықтарын тереңірек түйсінуге негіз болып отыр. Дәстүрлі қазақ мәдениетінің көркемдік принциптері аға буын өкілдерінің қолтаңба іздерінде ғана сақталып қана қоймай, қазіргі заманғы әлемді бейнелеудің жаңа бейнелері мен жаңа формаларының туындауына себепші болуда.

ҚР БҒМ Ғылым комитеті қаржыландырған OR11465467 «Әдебиеттану және өнертану саласындағы қоғамдық сананы жаңғырту жағдайында жаңа гуманитарлық білімді қалыптастыру және инновациялық зерттеулер жүргізу: әлемдік тәжірибе және отандық практика» жобасы аясында жазылды.

Шарипова Д.С., Аксакалова Ж.А.

Институт литературы и искусства им. М.О.Ауэзова

Алматы, Казахстан

E-mail: dilyarazam@mail.ru, nurbinur_86@mail.ru

ORCID: 0000-0002-8432-7339, ORCID: 0000-0001-73740366

Модернизация исторической темы в живописи современного Казахстана

Аннотация. Статья автора посвящена возрождению исторических тем современной казахстанской живописи. С самого начала в казахстанской живописи сцены, рассказывающие о пройденном казахским народом пути, были близки к восприятию прошлого. Таким образом, исторический жанр, нашедший отражение в бытовом решении, на полотне определял национальные мотивы, лирическое настроение в состоянии покоя, в сочетании с приятными красками. Произведения, отраженные масляной краской, создают впечатление набора воспоминаний из прошлых эпох. Отсюда и причина того, что исторические сцены, ассоциирующиеся с бытовым видением, оставшимися от прошлых веков. Многие произведения в таком настроении ведут зрителя за пределы подлинной исторической реальности, в мир кочевников, лежащий в глубине душевных воспоминаний.

Интерес к традиционному миру кочевой культуры казахского народа был вызван желанием сохранить в памяти яркий образ прошлого, источника всей жизни нашего необъятного края. Произведения художников дают возможность широкой публике увидеть прошлое, образ жизни и быт нашего народа.

История является главным инструментом, передающим будущим поколениям незабываемое наследие нашего народа, через его прошлые жизни, тяжелые времена, состояние страны и государства. Сегодня понятие культурной памяти в изобразительном искусстве также является одним из вспомогательных средств, способствовавших возрождению нашего прошлого, отражая эти исторические периоды в художественном образе. Поэтому на современном этапе развития искусства Казахстана на первом месте стоит проблема культурной идентичности, сохранения национальной ценности.

Ключевые слова: художник, изобразительное искусство, живопись, исторический жанр, национальный колорит, духовное возрождение, национальная идентичность.

Sharipova D.S., Axakalova Zh.A.

M.O. Auezov Institute of Literature and Art

Almaty, Kazakhstan

E-mail: dilyarazam@mail.ru, nurbinur_86@mail.ru

ORCID: 0000-0002-8432-7339, ORCID: 0000-0001-73740366

Modernization of the historical theme in the painting of modern Kazakhstan

Abstract. The author's article is devoted to the revival of historical themes of modern Kazakh painting. From the very beginning, in Kazakh painting, scenes telling about the path traversed by the Kazakh people were close to the perception of the past. Thus, the historical genre, reflected in the everyday solution, on the canvas determined national motifs, lyrical mood at rest, combined with pleasant colors. The works reflected in oil paint create the impression of a set of memories from past eras. Hence the reason that historical scenes associated with everyday vision seem boring to the viewer, left over from past centuries. Many works in such a mood lead the viewer beyond the limits of genuine historical reality, into the world of nomads, lying in the depths of spiritual memories.

The interest in the traditional world of the nomadic culture of the Kazakh people was caused by the desire to preserve in memory a vivid image of the past, the source of all the life of our vast land. The works of artists give the general public an opportunity to see the past, the way of life and the way of life of our people.

History is the main tool that transmits to future generations the unforgettable heritage of our people, through their past lives, hard times, the state of the country and the state. Today, the concept of cultural memory in the visual arts is also one of the auxiliary means that contributed to the revival of our past, reflecting these historical periods in an artistic image. Therefore, at the present stage of the development of the art of Kazakhstan, the problem of cultural identity, preservation of national value is in the first place.

Keywords: artist, fine art, painting, historical genre, national color, spiritual revival, national identity.

Әдебиеттер:

Әлемдік (көркем процестер контекстіндегі Қазақстан бейнелеу өнері. - Алматы, 2003. – 100 с. (орысша)

Ергалиева Р.А. Қазақстан өнеріндегі этникалық және эпикалық сарындар. – Алматы, Жибек жолы, 2011 – 432 с. ISBN 978-601-294-064-0. (орысша)

Ергалиева Р.А. Заманауи Қазақстан өнеріндегі этномәдени дәстүрлер. Алматы, Ғылым, 2002. С.183. (орысша)

Ергалиева Р.А. Қазақстанның тарихи кескінемесіндегі мәдени жады. *Культура*, 30 сентябрь, 2020 <https://mysl.kazgazeta.kz/news/15470>. (орысша)

Заманауи өнер контекстіндегі көрмөнер мұражайларының атқаратын рөлі. *Мақалалар жинағы*. - Алматы, 2003. – 100 с. (орысша)

«Мәңгілік Ел» мәдени парадигмасы және Қазақстан өнерінің жаһандануы. Алматы: Press CO, 2020. - С. 496. (орысша)

Оразқұлова Қ.С. Қазақ суретшілері шығармашылығындағы архетиптік образ бен ұжымдық бейсана: мәдени-философиялық талдау: Монография. – Алматы: Қаратау КБ ЖШС, Дәстүр, 2014, 384 б. (қазақша)

Смайыл А. Ұлттық идея ұстыны // Егемен Қазақстан. 25 қаңтар 2006 жыл. (қазақша)

Шарипова Д.С. Қазақстан кескіндемесіндегі «Heritage painting». Мәдени жад және тарихтың мәні. Керуен, Том 72, №3 (2021)7. (орысша)

Шарипова Д.С., Кенджакулова А.Б., Кобжанова С.З., Оразқұлова К.С., Кенджебаева Л.А. Бейнелеу өнеріндегі 1930 жылдардың басындағы қазақ ашаршылығына Мәдени жады тұрғысынан қайта оралу // пәнаралық гуманитарлық зерттеулер бойынша Рупката журналы.–Vol.12. – № 1. CiteScore – 0.12. Percentile; Quartiles (Arts and Humanities/General Arts and Humanities) 49; Q4. 2020 | journal-article. DOI: 10.21659/rupkatha.v12n1.16. EID: 2-s2.0-85084047578. ISBN: 09752935. (ағылшынша)

Литература:

- Ергалиева Р.А. Этническое и эпическое в искусстве Казахстана.– Алматы, Жибек жолы, 2011 – 432 с. ISBN 978-601-294-064-0.. (русский)
- Ергалиева Р.А. Этнокультурные традиции в современном искусстве Казахстана. Алматы, Наука, 2002. С.183. (русский)
- Ергалиева Р.А. Культурная память в исторической живописи Казахстана. Культура,30 сентябрь, 20206 <https://mysl.kazgazeta.kz/news/15470> . (русский)
- Изобразительное искусство Казахстана в контексте мирового художественного процесса. Алматы: ИЛИ МОН РК, 2017. – 312 с. (русский)
- Культурная парадигма «Мәңгілік Ел» и глобализация искусства Казахстана. Алматы: Press CO, 2020. - С. 496. (русский)
- Оразкулова К.С. Архетипический образ и коллективная идея в творчестве казахских художников: культурно-философский анализ: Монография. – Алматы: Каратау КБ ЖШС, Дәстүр, 2014, 384 б. (казахский)
- Смайыл А. Лидер национальной идеи // Егемен Қазақстан. 25 қаңтар 2006 жыл. (казахский)
- Художественный музей и его роль в контексте современной культуры. Международная научная конференция. Сборник докладов. // - Алматы, 2003. – 100 с. (русский)
- Шарипова Д.С. «Heritage painting» в живописи Казахстана. Культурная память и смыслы истории». Керуен, Том 72, №3 (2021)7. (русский)
- Sharipova D.S., Kenjakulova A.B., Kobzhanova S.Z., Orazkulova K.S., Kenzhebayeva L.A. Revisiting the Kazakh Famine at the Beginning of the 1930s in Fine Art Forms from the Perspective of Cultural Memory // Rupkatha Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities. –Vol.12. – № 1. CiteScore – 0.12. Percentile; Quartiles (Arts and Humanities/General Arts and Humanities) 49; Q4. 2020 | journal-article. DOI: 10.21659/rupkatha.v12n1.16. EID: 2-s2.0-85084047578. ISBN: 09752935. (английский)

References:

- Ergalieva R.A. Etnicheskoe i epicheskoe v iskusstve Kazahstana. [Ethnic and epic in the art of Kazakhstan]. –Almaty, Zhibek zholy, 2011 – 432 p. ISBN 978-601-294-064-0. (In Russ)
- Ergalieva R.A. Etnokul'turnye tradicii v sovremennom iskusstve Kazahstana. [Ethnocultural traditions in contemporary art of Kazakhstan]. Almaty, Gylym, 2002. p.183. (In Russ)
- Ergalieva R.A. Kul'turnaya pamyat' v istoricheskoy zhivopisi Kazahstana [Cultural memory in historical painting of Kazakhstan]. Culture,September 30, 20206 <https://mysl.kazgazeta.kz/news/15470> (In Russ)
- Izobrazitel'noe iskusstvo Kazahstana v kontekste mirovogo hudozhestvennogo processa. Kollektivnaya monografiya.
- Kul'turnaya paradigma «Mәngilik El» i globalizaciya iskusstva Kazahstana. [The cultural paradigm of «Mangilik El» and the globalization of art in Kazakhstan]. Almaty: Press CO, 2020. - p. 496. (In Russ)
- Orazkulova K.S. Arhetipicheskij obraz i kollektivnaya ideya v tvorchestve kazahskih hudozhnikov: kul'turno-filosofskij analiz:Monografiya. [Archetypal image and collective idea in the works of Kazakh artists: cultural and philosophical analysis:Monograph]. –Almaty: Karatau KB ZSHSHS, Dastur, 2014, 384 b. (In Kaz)
- Smajyl A. Lider nacional'noj idei [Leader of the national idea] // Egemem Kazakhstan. 25 kantar 2006 zhyl. (In Kaz)
- SHaripova D.S. «Heritage painting» v zhivopisi Kazahstana. Kul'turnaya pamyat' i smysly istorii». [«Heritage painting» in the painting of Kazakhstan. Cultural memory and the 7~meanings of history». Keruen, Tom 72, №3 (2021) (In Russ).
- Sharipova D.S., Kenjakulova A.B., Kobzhanova S.Z., Orazkulova K.S., Kenzhebayeva L.A. Revisiting the Kazakh Famine at the Beginning of the 1930s in Fine Art Forms from the Perspective of Cultural Memory [Revisiting the Kazakh Famine at the Beginning of the 1930s in Fine Art Forms from the Perspective of Cultural Memory // Rupkatha Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities. –Vol.12. – № 1. CiteScore – 0.12. Percentile; Quartiles (Arts and Humanities/General Arts and Humanities) 49; Q4. 2020 | journal-article]. DOI: 10.21659/rupkatha.v12n1.16. EID: 2-s2.0-85084047578. ISBN: 09752935. (In Eng)
- [The Art Museum and its role in the context of modern culture. // International Scientific Conference. Collection of reports]. - Almaty, 2003. – 100 p. (In Russ)
- Zamanauı öner kontekstindegi көremöner мырзашайлырун атқаратын рөлі. Мақалалар zhinary. [Fine art of Kazakhstan in the context of the world artistic process]. Almaty: OR MES RK, 2017. – 312 p. (In Russ)